

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Dominika Martincová

**VOLNOČASOVÉ AKTIVITY DĚTÍ MLADŠÍHO
ŠKOLNÍHO VĚKU**

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku“ jsem vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

.....

Dominika Martincová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji doc. PhDr. René Szotkowskému, Ph.D. za odborné vedení, ochotu a za poskytnutí mnoho cenných rad při psaní mé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	6
Cíle práce	8
I. TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Volný čas	10
1.1 Vymezení pojmu	10
1.2 Funkce volného času	11
1.3 Vlivy působící na volný čas dětí mladšího školního věku	12
2 Mladší školní věk	14
2.1 Obecná charakteristika	14
2.2 Tělesný vývoj	15
2.3 Kognitivní vývoj	16
2.4 Emoční vývoj	17
2.5 Socializace	17
2.5.1 Role žáka	19
3 Volnočasové aktivity	20
3.1 Definice pojmu	20
3.2 Zájmové činnosti	20
3.3 Volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku	21
3.3.1 Výběr volnočasových aktivit dětí mladšího školního věku	22
3.4 Instituce nabízející organizované volnočasové aktivity pro děti a mládež ve městě Vizovice	23
3.4.1 Dům dětí a mládeže Zvonek	24
3.4.2 Mateřské a rodinné centrum Beruška	24
3.4.3 Základní škola Vizovice	24
3.4.4 Orel jednota Vizovice	24
3.4.5 Vizovjánek	25

3.4.6	Fotbalový klub SK Vizovice	25
3.4.7	Centrum pro rodinu Vizovice	25
3.4.8	Sbor dobrovolných hasičů Vizovice.....	25
3.4.9	Základní umělecká škola Vizovice.....	25
II.	EMPIRICKÁ ČÁST	26
4	Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky.....	27
5	Výzkumné šetření.....	28
5.1	Cíle a otázky výzkumného šetření.....	28
5.2	Výběr vzorku do výzkumného šetření.....	29
5.3	Metoda sběru dat	29
6	Výsledky výzkumného šetření	31
7	Zhodnocení výsledků	38
	ZÁVĚR.....	40
	SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY.....	42
	SEZNAM ZKRATEK	44
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	46
	SEZNAM PŘÍLOH.....	48
	ANOTACE	55

ÚVOD

Tématem bakalářské práce jsou volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku. Cílem naší bakalářské práce je popsat problematiku volnočasových aktivit dětí mladšího školního věku a zjistit, jaké konkrétní volnočasové aktivity zvolili vybraní respondenti pro své děti mladšího školního věku.

Volný čas je neodmyslitelnou součástí života každého jedince. Děti a jejich způsob trávení volného času je aktuální téma. Jaké možnosti trávení volného času mají děti mladšího školního věku ve městě Vizovice a jaké kroužky a kurzy zde chybí, jsou otázky, které mne navedly k již zmíněnému tématu „Volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku“.

V teoretické části práce se zaměříme obecně na pojem volný čas, kde si nejdříve tento pojem vymezíme několika definicemi od různých autorů. Následně se podíváme na funkce volného času a na vlivy působící na volný čas dětí mladšího školního věku. V druhé kapitole teoretické části si vymezíme období mladšího školního věku nejdříve obecnou charakteristikou a následně se podíváme na tělesný, kognitivní a emoční vývoj jedince. Vzhledem k tomu, že velkou roli pro dítě v tomto věkovém období hraje nástup do školy, zařadili jsme zde i kapitolu věnující se socializaci a popisu role žáka.

Třetí kapitola, která je zároveň i poslední kapitola teoretické části, je zaměřena na volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku. Zde si mimo pojem volnočasové aktivity vymezíme i pojem zájmové činnosti. Součástí této kapitoly je i popis organizací nabízejících organizované volnočasové aktivity pro děti a mládež ve městě Vizovice, a to z toho důvodu, že tyto organizace jsou zmíněny i v empirické části práce.

Čtvrtá kapitola, což je zároveň první kapitola empirické části, se zaměřuje na zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky. V páté kapitole si podrobně rozebereme výzkumné šetření, a to konkrétně cíle výzkumného šetření, výběr vzorku a nakonec i metodu sběru dat.

Šestá kapitola se zabývá výsledky výzkumu našeho šetření a sedmá kapitola je věnována diskuzi a zhodnocení zjištěných dat a porovnání s předchozím výzkumem.

Téma práce bylo zvoleno s ohledem na skutečnost, že já, jakožto autorka této bakalářské práce pracuji jako asistentka pedagoga na základní škole ve Vizovicích a v odpoledních hodinách vedu kroužky angličtiny pro děti. Vzhledem ke studovanému oboru, což je

Vychovatelství, může tato práce posloužit jako prostředek pro zlepšení podmínek a nabídky organizovaných volnočasových aktivit pro děti a mládež ve městě Vizovice.

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat problematiku volnočasových aktivit dětí mladšího školního věku a zjistit, jaké konkrétní volnočasové aktivity zvolili vybraní respondenti pro své děti mladšího školního věku.

Cíle práce plníme pomocí dílčích teoretických a empirických cílů.

Dílčí cíle teoretické části práce

- Popsat pojem volný čas.
- Vymežit problematiku volnočasových aktivit ve vztahu s dětmi mladšího školního věku.
- Charakterizovat období mladšího školního věku.
- Vyjmenovat, jaké konkrétní volnočasové aktivity jsou nabízeny ve vybraných institucích města Vizovice.

Dílčí cíle empirické části práce

- Zhodnotit aktuální stav výzkumů zabývajících se výběrem volnočasových pro děti mladšího školního věku.
- Zjistit, jaké organizované volnočasové aktivity vybraní respondenti zvolili pro své děti mladšího školního věku.
- Zjistit, jaké zdroje vybraní respondenti použili pro získání informací o organizovaných volnočasových aktivitách ve městě Vizovice.
- Odhalit, zda jsou vybraní rodiče s nabídkou organizovaných volnočasových aktivit ve městě Vizovice spokojeni.
- Provéřit, zda rodiče využívají nabídku organizovaných volnočasových aktivit v okolních městech.
- Vyzkoumat, jaké organizované volnočasové aktivity rodiče ve městě postrádají.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Volný čas

Abychom se mohli věnovat problematice volného času, je potřeba charakterizovat, co to vlastně volný čas je. Proto nahlédneme do literatury několika autorů a podíváme se, jak pojem volný čas definují. Dále se podíváme na funkce volného času. Protože se v empirické části práce budeme zabývat dětmi mladšího školního věku, zaměříme se v této kapitole i na vlivy působící na volný čas dětí právě v tomto časovém období.

1.1 Vymezení pojmu

Pod pojmem volný čas si mnozí z nás ihned vybaví čas, kdy máme splněné veškeré povinnosti a máme chvíli věnovat se sami sobě, tomu, co nás baví a naplňuje. S tímto pojmem jsou spojovány oblíbené aktivity a činnosti, jako třeba pobyt v přírodě, různé druhy sportů, ať už jsou kolektivní, či individuální, tvoření, práce s moderními technologiemi, umělecké činnosti, setkávání se s přáteli a rodinou, nová dobrodružství apod. K volnému času nepatří nutně jen aktivní a fyzicky náročné aktivity, ale patří zde i odpočinek, relaxace, čas pro sebe sama. „*Volným časem rozumíme tedy dobu odpočinku, rekreace, zábavy, ale i dobrovolného sebevzdělávání. Důležitou součástí volného času jsou zájmové činnosti – koníčky, hobby. Patří sem i ztrátové časy v souvislosti s volným časem, například doba strávená na cestě za zájmovou činností, čekání u pokladen apod.*“ (Bendl, 2015, s.118, 120).

Hlavní znaky volného času vymezil Bendl (2015, s. 120), který tvrdí, že:

- je to doba, kdy si jedinec svobodně volí činnost, které se věnuje (jedinec dělá co sám chce, ne to, co musí);
- dané činnosti přinášejí jedinci radost, potěšení a jejich vykonávání je příjemné;
- činnosti slouží k rekreaci a odpočinku;
- jedinci dávají prostor pro osobnostní rozvoj.

V pedagogickém slovníku (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 341) nalezneme definici, která říká, že volný čas je „*čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).*“

Podle Hofbauera (2004, s. 13) je volný čas „*... činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.*“ Jedná se o dobu, kdy má člověk splněné úkoly a povinnosti

a není již pod tlakem nesplněných závazků. Je to čas, který jedinci zbývá po dokončení pracovních i nepracovních povinností a může se tak zaměřit na vlastní zájmy a koníčky.

Stejně jako u předchozích definic, i Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 10) definují volný čas jako dobu, která nezahrnuje pracovní povinnosti, péči o rodinu či domácnost, fyziologické potřeby, cestování za prací nebo jakékoliv jiné povinnosti člověka. Na rozdíl od Bendla (2015) ale tvrdí, že do volného času nespadá ani samotná cesta za zájmovou činností. Je to pouze doba, kdy se člověk věnuje určité činnosti, která mu poskytne odpočinek, zabavení, zlepšování sebe v určitém odvětví nebo například podílení se na veřejném životě.

1.2 Funkce volného času

Na začátek si uvedeme řazení funkcí volného času podle Hofbauera (2004, s. 13), který říká, že mezi hlavní funkce volného času patří „... *odpočinek (regenerace pracovní síly), zábava (regenerace duševních sil), rozvoj osobnosti (spoluúčast na vytváření kultury)*“.

Horst W. Opaschowski je německý pedagog, který se také zabýval funkcemi volného času. Mezi hlavní z nich řadí rekreační funkci, která zahrnuje odpočinek a relaxaci. Kompenzační funkce slouží k eliminaci frustrací a hněvu. K funkcím volného času patří také funkce výchovná a vzdělávací, kdy dochází například k sociálnímu učení. Patří zde i hledání smyslu naší existence a života a tato funkce se nazývá kontemplační. Komunikační funkce je spjata s tvořením a udržováním sociálních vztahů a družení. Další funkce je participační, která zahrnuje podílení se na rozvoji společnosti. Integrovaná funkce napomáhá k začleňování a upevňování svého místa a rodinného života ve společnosti. Poslední základní funkcí volného času je enkulturace, kdy dochází ke kulturnímu rozvoji jedince a vyjadřování sebe sama srze sportovní či například umělecké činnosti (Hofbauer, 2004, s.14–15).

Další dělení funkcí volného času rozdělila Emílie Kratochvílová, které ve své publikaci popisuje Vyhnálková (2013, s. 13) následovně:

- *zdravotně hygienická funkce volného času zahrnuje kompenzaci zátěže, odpočinek a rekreaci;*
- *seberealizační funkce znamená, že člověk chce a může ve volném čase rozvíjet své zájmy, individuální předpoklady, nadání a schopnosti;*
- *formativně výchovná funkce vyjadřuje pedagogický potenciál volného času jako prostoru pro formování osobnosti člověka, jeho tvořivosti, mravních vlastností, charakteru, vůle a motivace;*

- *socializační (společenská) funkce představuje vytváření podmínek k navazování sociálních kontaktů a vztahů ve volném čase (...);*
- *preventivní funkce znamená možnost a příležitost trávit volný čas přínosnými aktivitami, jež napomáhají u každého jednotlivce i celé společnosti předcházet vzniku a rozvoji sociálně patologických jevů“.*

1.3 Vlivy působící na volný čas dětí mladšího školního věku

Problematikou vlivů působících na volný čas dětí mladšího školního věku se zabývalo několik autorů. My však budeme vycházet z publikace Hájka z roku 2004, z důvodu, že pro naši práci je nejrelevantnější.

Podle Hájka (2004, s. 30) se na ovlivňování volného času podílí několik institucí, které si mohou buďto konkurovat, nebo naopak se mohou doplňovat a spolupracovat. Patří zde:

- přirozené výchovné instituce – zde se řadí např. rodina, či vrstevnická skupina;
- instituce se zprostředkovaným výchovným působením – např. společenské prostředí, občanská sdružení nebo hromadné sdělovací prostředky;
- instituce s přímým výchovným působením – např. školy, školská zařízení nebo také církve.

Rodina má přirozeně velký vliv na trávení volného času dětí. Vliv na činnosti, kterým se dítě věnuje má také například množství volného času, nadání dítěte pro určitou činnost, finanční možnosti rodiny, její hodnoty nebo také idea rodičů, jak by jejich dítě volný čas mělo trávit. Dalším činitelem mohou být nesplněná přání rodičů, které následně mohou dítě k činnosti nabudit a povzbudit k lepším výkonům, či právě naopak mohou dítě od činnosti odradit (Hájek, 2004, s. 30).

Dalším vlivným faktorem je **skupina vrstevníků**. Podle Hájka (2004, s. 30–31) se v této skupině prolínají veškeré možné aktivity, se kterými se dítě může setkat v neformálních skupinách jeho kamarádů. Stejně jako v rodině, i zde záleží na hodnotách, které skupina uznává. Může se jednat o skupinu, která svůj volný čas tráví společensky přijatelným způsobem, ať už to jsou organizovaná sdružení či neformální skupiny přátel. Nebo naopak se může jednat o skupinu zastávající negativní postoj k hodnotám obecně uznávaným (např. gang).

Ve **společenském prostředí** mají vliv tradice či sociální složení. Se společenským prostředím souvisí i rodina, protože i zde má svou roli sociální postavení rodičů a finanční

možnosti rodiny. Hmotný majetek může ovlivnit i vztahy mezi dětmi. Je tomu tak z toho důvodu, že děti často uznávají stejné hodnoty jako jejich rodiče (Hájek, 2004, s. 31).

Občanská sdružení, která se zabývají volným časem dětí a mládeže mají různá zaměření a podle toho si kladou rozdílné cíle. Ty mohou být výchovné, vzdělávací, rekreační nebo také nějak specificky zaměřené (Hájek, 2004, s. 31)

Mezi skupiny, které ovlivňují volný čas dětí a mládeže patří také **hromadné sdělovací prostředky**, kam řadíme například televizi, rozhlas, filmy, časopisy, internet a další. Jako u předchozích skupiny, i tyto jevy mohou mít jak pozitivní, tak i negativní vliv na dítě (Hájek, 2004, s. 31–32).

I **školy** mají jistý vliv, a to obzvláště v době mimo vyučování, při škole v přírodě, výletech či exkurzích (Hájek, 2004, s. 33).

Jistý vliv na způsob trávení volného času dětí mají podle Hájka (2004, s. 33) i **střediska pro volný čas dětí a mládeže**, kam řadíme jak domy pro děti a mládež se širokou zájmovou působností, tak i střediska a organizace zaměřující se na konkrétní zájmovou činnost. Tyto organizace nemusí být určeny pouze pro děti a mládež, ale i pro rodiče a širší veřejnost.

2 Mladší školní věk

V předchozí kapitole jsme se seznámili s pojmem volný čas. V této kapitole se zaměříme na děti v období mladšího školního věku a na to, jak vypadá tělesný, kognitivní a emoční vývoj jedince v tomto vývojovém období. Významnou roli pro děti mladšího školního věku má nástup do školy, a proto se podíváme i na školní zralost a popíšeme, co obsahuje role žáka. Mění se jeho režim a s nástupem do školy přibývá několik povinností a pravidel. Přichází noví kamarádi, autorita, zájmy a koníčky. Všechny tyto změny a samotný vývoj jedince souvisí i se způsobem trávení volného času.

2.1 Obecná charakteristika

Období mladšího školního roku začíná nástupem do školy, kdy je dítěti 6–7 let a končí ve chvíli, kdy se stává žákem druhého stupně, tedy ve věku 11–12 let (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 117).

Důležitým milníkem je pro dítě v tomto období nástup do školy, kdy získává novou roli, a to roli školáka. Škola má velký vliv na vývoj osobnosti jedince a na prožití zbývajících dětství a také na žákovo sebehodnocení. Neúspěch ve škole může mít negativní dopad nejen z hlediska sebepojetí, ale také na další životní směřování (Vágnerová, 2012, s. 236–237).

Vágnerová (2012, s. 255–256) ve své publikaci dělí období základní školy na 3 etapy podle věku a to na:

1. raný školní věk – začíná nástupem do školy, tedy od 6–7 a trvá do 8–9 let. Typická je změna sociálního postavení;
2. střední školní věk – začíná přibližně od 8–9 let a trvá do 11–12 let. Střední školní období trvá do doby, než žák nastupuje na druhý stupeň základní školy;
3. starší školní věk – období druhého stupně základní školy. Toto období trvá do ukončení základního vzdělávání, tedy zhruba do 15 let.

Na rozdíl od menšího dítěte, které se zaměřuje spíše na svou vlastní fantazii a podle toho se i chová, se dítě v tomto období zaměřuje na věci, jak doopravdy jsou a tomu přizpůsobuje i své zájmy a jednání. Proto můžeme toto období nazvat jako období tzv. střízlivého realismu. Věnuje se knihám a časopisům, které zobrazují věci v jejich reálné podobě a které ho mohou vzdělávat a poučovat. Ať už se jedná o geografii, historii, lidské tělo či techniku, rozšiřuje dítě své znalosti a vědomosti. Nejen v literatuře a kresbě dává přednost reálnému vyobrazení, ale

také během hry se snaží zaujmout roli z běžného života a zahrát ji co nejpřesněji v porovnání s vybranou předlohou (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 118).

2.2 Tělesný vývoj

Co se týče fyziologických změn, mezi hlavní charakteristiky tohoto vývojového období patří výrazný růst do výšky, a to především kvůli prodlužování dolních končetin. Dochází k formování kostí, a proto je důležité vyhnout se nevhodné zátěži, která může zapříčinit špatné držení těla. Dochází k výměně zubů a následuje vývoj trvalého chrupu. Výkonnost i kapacita je zvýšena u veškerých vnitřních orgánů i svalstva. V tomto období dítě vyžaduje velké množství pohybové aktivity. Nesmíme však zapomínat ani na dostatečný odpočinek, a to jak po fyzické, tak i psychické zátěži (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 86).

Velmi výrazný je i rozvoj jemné a hrubé motoriky. Ovládání těla je přesnější a pohyby koordinovanější. Ačkoliv obecně je rozvoj motoriky v tomto období zřejmý u každého jedince, můžeme mezi jednotlivci sledovat jisté rozdíly v úrovni a míře osvojených dovedností. Tyto rozdíly mohou být ovlivněny vnějšími vlivy. Pokud je jedinec od útlého věku veden rodiči k určitému druhu činnosti, kde procvičuje a rozvíjí své dovednosti a schopnosti, budou jeho motorické výkony kvalitnější než výkony jedince, který nemá možnost své schopnosti dostatečně rozvíjet. To může být také zapříčiněno tím, že se rodiče o své dítě bojí, příliš ho chrání, a proto dítě nemá tolik prostoru ke zkoušení nových věcí (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 120).

Vasta ve své publikaci z roku 1999 uvádí, že senzomotorická koordinace ovlivňuje kvalitu školní práce. Mnoho činností, které žák vykonává, vyžaduje koordinaci pohybů ruky a oka. Přesnost pohybové aktivity zjistíme právě skrze vidění. Schopnost využití této informace a následné rozvíjení různých dovedností se rozvíjí právě v období mladšího školního věku. Dítě v předškolním období se tímto ještě nezabývá, avšak dítě v raném školním věku, tedy okolo 7 let, si tento význam uvědomuje a věnuje tomu někdy až příliš velkou pozornost. Může tomu tak být třeba proto, že jisté dovednosti, například psaní, nejsou ještě docela zautomatizované a vyžadují značnou námahu, a i koncentraci pozornosti. Kolem 9 roku, tedy ve středním školním věku, už má jedinec základy psaní zautomatizované a nemusí se tolik soustředit na koordinaci pohybu při psaní, ale například na správnost psaného textu.

Další složkou, která se v tomto období vyvíjí je řeč. Řeč je velmi důležitá jak ve školním prostředí, kde je základem pro další úspěch, tak i mimo ni. Mladší děti používají základní slova a skládají jednoduché věty. Během školního věku si žáci rozšiřují slovní zásobou, učí se

pravidla gramatiky a postupným učením a procvičováním jsou schopni skládat složitější věty a delší souvětí. Kromě učení se slovům novým, si žáci upevňují slova již naučená a postupem času také daným slovům více rozumí, uvědomují si jejich význam a dokážou je lépe a přiměřeně používat (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 122).

Rozvoj řeči je spjat s rozvojem paměti, která je v tomto období stabilnější oproti období předchozímu – tedy období předškolnímu. Dítě je schopno si lépe probíranou látku zapamatovat a následně ji zopakovat. Dále si dítě už samo vytváří různé strategie, jak si něco zapamatovat. Jako první používá opakování a následně strategií na zapamatování, ať už látky do školy, či čehokoli jiného. Začne používat například logické souvislosti či mnemotechnické pomůcky (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 123–124).

2.3 Kognitivní vývoj

K výrazným změnám v kognitivním vývoji dítěte dochází přibližně kolem 6. roku. Teprve v tomto věku začíná jedinec logicky uvažovat, ale pouze na konkrétních objektech a při vykonávání konkrétních činností. *„Dítě začíná svět chápat realisticky, je méně závislé na svých přáních a okamžitých potřebách. Realistické chápání světa znamená ovšem už také bezpečnější posuzování stálosti či změn velikosti a množství, popřípadě řazení apod.“* (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 111).

Na začátku školního věku se podle Piageta myšlení zaměřuje na předměty, se kterými může dítě manipulovat, nebo které jsou pro něj snadné si představit. Pozdější vývoj konkrétních myšlenkových operací umožňuje dítěti řešit logické úlohy, které v předchozím období byly pro něj složité. (Blatný, 2016, s. 86)

Vágnerová (2012, s. 267–270) popisuje charakteristické konkrétní logické myšlení podle Piageta, kterými jsou schopnost decentrace, konzervace a reverzibility. Jako první si popíšeme pojem decentrace, což je schopnost hodnotit realitu z více hledisek a zohledňovat odlišné souvislosti a vztahy. Tato schopnost je klíčová ke komplexnějšímu a hodnotnějšímu poznávání a dovoluje dítěti propojovat známé informace, které následně vytváří obecné závěry a kategorie.

Dalším pojmem je konzervace, což můžeme popsat jako schopnost uvědomění si trvalosti daných objektů a jejich znaků. Dítě v mladším školním věku už chápe, že i když se jisté objekty mohou v různých situacích jevit jinak, jedná se o stále o totéž (Vágnerová, 2012, s. 269).

Děti ve školním věku si uvědomují, že naše chování může různé situace změnit. Reverzibilita je schopnost si uvědomovat, že i když se nějaká situace změní, může být jistým činem vrácena do původního stavu. Např. pokud z hromádky, kde je pět bonbonů vezmeme dva, zbude jich tři. Pokud bonbony vrátíme zpátky, bude jich stejný počet, jako na začátku (Vágnerová, 2012, s. 269–270).

2.4 Emoční vývoj

Podle Langmeiera a Krejčířové (2006, s. 131) dítě mladšího školního věku ve školním prostředí stále lépe porozumívá cizím názorům, požadavkům a potřebám. Jeho sociální porozumění se rozvíjí. Dále se rozvíjí i schopnost si rozvrhnou svůj čas a sebeřízení neboli seberegulace. Kromě toho je dítě schopno si dávat vzdálené cíle, při jejichž plnění je potřeba vynaložit dlouhotrvající volní úsilí a píli. Zvyšující se sebeovládání je důsledkem dvou činitelů vzájemně se ovlivňujících, kterými jsou:

1. Emoční reaktivita, jež je značně ovlivněna biologicky, tedy temperamentem. Také ji ovlivňuje dospívání a zrání organismu. Čím je jedinec starší, tím jsou jeho emoce ustálenější a jejich ovládání není tolik náročné, jako je tomu tak u předchozích vývojových obdobích.
2. Volní ovládání emočních reakcí. Malé dítě projevuje své emoce výrazně, automaticky a autenticky podle toho, jak se doopravdy cítí, bez přetvářky. Předškolní dítě je sice dokáže ovládat, ale jen ve velmi malé míře. Až dítě ve školním věku umí emoční reakce lépe ovládat a přizpůsobit své jednání situaci. Koná úmyslně a plánovitě. To dává jedinci možnost se dále soustředit na danou činnost a také pomocí vůle řídit vývoj intenzity vlastního prožitku dané chvíle.

Zlepšující sebereflexe je znakem toho, že dítě lépe zná a chápe své vlastní pocity a zároveň bere v potaz nároky, žádosti, přání a postoje lidí ve svém okolí. Pro lepší představu si to můžeme vysvětlit na příkladu s koťátkem. Dítě v předškolním věku je nadšené z toho, že jeho kamarád, který má doma několik roztomilých koťátek, mu jedno slíbí. Ve chvíli, kdy mu rodiče koťátko nepovolí, je jeho negativní emoční reakce stejně výrazná, jako zprvu bylo jeho nadšení. Naproti tomu dítě školního věku bude při rozmluvě s rodičem opatrnější a jeho nadšení a radost nastane až po pozitivní odpovědi rodičů. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 131)

2.5 Socializace

V tomto období je v rámci socializace velkým milníkem nástup do školy. Do této doby měla hlavní vliv na jedince rodina, avšak nyní se podřizuje instituci, která představuje jisté

normy a hodnoty, které se ne vždy musí shodovat se zaměřením rodiny (Vágnerová, 2012, s. 311).

Už v předškolním období můžeme u dítěte pozorovat, jak se prosazuje v kolektivu. Jestli je spíše dominantní a vůdčí anebo naopak je spíše submisivní a nechá se vést ostatními. V průběhu školního období jsou tyto rozdíly výraznější a mohou vést až k extrémním případům, kdy se dominantní jedinec chová agresivně, a naopak submisivní jedinec koná podle ostatních bez vlastního zhodnocení a promyšlení (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 130).

Jak Vágnerová (2012, s. 312) uvádí, v průběhu školního věku se rozvíjí nové vztahy s lidmi mimo rodinu. Jedná se například o nové autority, jako je učitel, vychovatel, vedoucí kroužku a také s vrstevníky – spolužáky. V různých sociálních skupinách má dítě různé role a postavení. Pro vývoj osobnosti dítěte ve školním věku jsou podstatné tři sféry:

- První sférou je rodina, která stejně jako v přechodných vývojových obdobích i nyní představuje pro dítě základní sociální a emoční zázemí.
- Škola je dalším podstatnou sférou. Je to ústav umožňující rozvoj kompetencí, které jsou sociálně požadovány. Skrze školu získává jedinec předpoklady k příštímu společenskému uplatnění.
- Třetí sférou je skupina vrstevníků, kteří poskytují jedinci možnost rozvíjet dovednosti a vlastnosti, které jsou prospěšné pro společenský život. Dítě se se skupinou identifikuje, vyvíjí se vztahy. Může srovnávat sebe s ostatními členy skupiny a snažit se dosáhnout stejných výsledků.

Vágnerová (2012, s. 312–313) dále uvádí, že podle Naništové a Mesárošové (2000) má každá z výše uvedených skupin i své vlastní teritorium, mezi které patří rodina, škola a teritorium kontaktu s vrstevníky a popisuje je následovně.

Teritorium rodiny znamená známý a bezpečný prostor, kam se jedinec denně navrácí. Může se měnit uspořádání pokoje dítěte, který se vybavuje nábytkem a potřebami, které jsou nezbytné ke školní přípravě. Může se jednat o psací stůl, nebo třeba odkládací prostor pro školní potřeby (Vágnerová, 2012, s. 312).

Teritorium školy je pro dítě zcela novým prostředím. Prostory školy jsou jasně uspořádány. Některá místa jsou dostupná všem, jako třeba školní jídelna či chodby a také místa, kam je pro žáky vstup zakázán, jako třeba ředitelna. Důležitým prostorem pro žáky je záchod,

který může být vnímán jako jediný prostor, kde nejsou pod dozorem. Probíhají zde například i zakázané činnosti. Pobyt ve škole je ohraničen školním řádem (Vágnerová, 2012, s. 312).

Teritorium kontaktu s vrstevníky je několik různých míst, kde se jedinci spolu setkávají, a to včetně školy. Teritoria kontaktu s vrstevníky jsou rozdělena podle jedinců, které do něj patří, nebo také podle aktivit, kde vykonávají. Mimo školu zde řadíme například hřiště (Vágnerová, 2012, s. 313).

2.5.1 Role žáka

Se socializací jsou spjaty i sociální role. Pro roli žáka jsou charakteristické dva základní rysy. Prvním rysem je zařazení jedince do skupiny lidí stejného věku – třídy. Druhým rysem je určitý vztah mezi žákem a učitelem, který danou třídu vede a učí. Vztah mezi žákem a učitelem a mezi žákem a ostatními členy třídy se v průběhu povinné školní docházky mění. Nejdříve je pro dítě nejdůležitější osobou učitel, avšak později jeho významnost upadá a pro dítě se prioritou stává zbytek třídy. *„Role žáka vymezuje chování ve vztahu k učiteli jako nadřazené autoritě a ve vztahu k výkonu, který je chápán jako cíl výuky. Vztah k učiteli se v průběhu školního věku mění. (...) Role žáka určuje sociální identitu dítěte, která je dána i jeho příslušností ke třídě. Zvládnutí této role vyžaduje překonání egocentrického způsobu uvažování, osamostatnění z vázanosti na rodinu a přijetí určité zodpovědnosti“* (Vágnerová, 2001, s. 231).

Role žáka je také typická dodržováním jistých pravidel. Žák je povinen dodržovat školní řád, se kterým je seznámen na začátku každého školního roku. Ve školním řádu jsou mimo jiné uvedeny bezpečnostní pokyny, pokyny k volnému pohybu po prostorách školy, provoz školy nebo například práva a povinnosti žáků. Další povinností role žáka je respektování nároků a žádostí učitele, které jsou spjaty s výukou nebo s jednáním žáka ve škole (Vágnerová, 2001, s. 231).

Jak je uvedeno výše, žák je povinen akceptovat nároky a žádosti učitele a respektovat je. Mladší žáci převážně vědí, jaké chování je žádoucí, nicméně mají sklon jednat impulzivně a nejsou schopni své chování požadovaným způsobem řídit. Jejich autoregulační schopnosti ještě nejsou rozvinuty na potřebnou úroveň, a proto mohou nastat vnitřní konflikty mezi aktuální potřebou a významnějším a obecně důležitějším motivem, který je momentálně pro žáka méně podstatný. Právě proto, že jednání žáka mladšího školního věku je značně závislé na aktuálních podnětech, může být jedno chování snadno ovlivnitelné. Významným motivem pro vhodné a požadované chování žáka ve škole je potřeba zachovat kladný vztah k učiteli (Vágnerová, 2001, s. 232).

3 Volnočasové aktivity

Pojem volný čas jsme si již představili v první kapitole. Nyní se zaměříme konkrétně na volnočasové aktivity, kterými se budeme věnovat později i ve výzkumné části. Nejdříve si tento pojem popíšeme obecně a dále se budeme věnovat také pojmu zájmové činnosti, který s volnočasovými aktivitami úzce souvisí. Také se podíváme na funkce a strukturu tohoto termínu. Na závěr kapitoly si představíme organizace, které pořádají organizované volnočasové aktivity pro děti a mládež ve Vizovicích, neboť i to bude předmětem našeho zkoumání v empirické části práci.

3.1 Definice pojmu

Volnočasové aktivity jsou vhodným způsobem, jak začlenit jedince do kolektivu a společnosti a nabídnout jim tak smysluplné trávení volného času. Atraktivní nabídka volnočasových aktivit může sloužit i jako prevence patologického jednání (Volnočasové aktivity, 2023).

Kolář (2012, s. 162) ve své publikaci definuje volnočasové aktivity jako „*činnosti, které volí a provozuje člověk v čase kterým může disponovat skutečně sám. Je to velmi široká paleta realizace zájmů: od sportovních, kulturních po činnosti doplňující jeho vzdělání: četba, řešení problémů, vzdělávací a populárně vědecké programy; činnosti zábavné: hry, sledování zábavných programů, počítačové hry. Výchovou pro volný čas lze vést dítě k aktivitám prospěšným jeho rozvoji*“.

3.2 Zájmové činnosti

Zájmové činnosti mají velký vliv na rozvoj osobnosti jedince. Jedná se o činnosti, které jedinec vykonává na základě svého vlastního, nebo i okolím vzbuzeného zájmu (např. rodičem či jinou autoritou, vrstevníky, zajímavým obsahem dané činnosti). Velkou roli při výběru hrají zájmy a možnosti rodiny, vrstevníci, nebo také škola (Kolář, 2012, str. 184).

Zájem patří mezi psychické jevy a utváří se v průběhu celého lidského života. Zájmy jsou úzce propojeny se schopnostmi, které právě skrze zájmy se mohou projevit a rozvíjet. Úspěch bývá motivací k dalšímu snažení. Stejně jako při všech volnočasových aktivitách, i zde platí pravidlo dobrovolnosti. Zájmové činnosti dávají prostor jak k relaxaci, pobavení a rozptýlení, tak i například neformálnímu vzdělávání a rozvíjení všech složek osobnosti (Pávková, 2014, s. 66–67).

V publikaci Hájka, Hofbauera a Pávkové z roku 2008 (s. 163) se dočteme, že veškeré druhy zájmových činností dávají mimo jiné i prostor k prožívání pozitivních pocitů a umožňuje uvolnění pocitů negativních.

Pávková (2014, str. 66) o zájmových činnostech říká, že mohou být chápány jako záměrné objevování, vyplňování a rozvíjení jedincových zájmů, schopností a dovedností. Při zájmových činnostech dochází k uspokojování několika potřeb, mezi které patří například potřeba seberealizace, uznání, potřeba sociálního kontaktu, potřeba dosáhnout úspěchu apod.

Ne všechny zájmové činnosti, třeba jako práce s počítačem, mohou být snadno rozděleny do skupin. Pávková (2014, s. 67) dělí zájmové činnosti podle obsahu na:

- „*společenskovední;*
- *pracovně-technické;*
- *přírodovědné-ekologické;*
- *estetickovýchovné (ty mohou být dále rozděleny na hudební, výtvarné, literární a dramatické);*
- *tělovýchovné a sportovní“.*

Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 165) se ve své publikaci věnují mimo jiné i funkcím zájmových činností a tvrdí, že zájmové činnosti plní jak funkci výchovnou, tak funkci vzdělávací. Prostřednictvím zájmových činností může jedinec relaxovat a dopřát si odpočinek pro své tělo i mysl a regenerovat síly. Dále také rozvíjí celou osobnost člověka, působí socializačně a motivačně a přispívá k rozvoji seberealizace.

3.3 Volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku

V žádném jiném věkovém období nemá jedinec tolik času a možností se věnovat aktivitám, které ho baví a zajímají, jako právě v období dětství a dospívání. Dospělí se spíše zaměřují na jeden druh aktivit a na prohlubování dané činnosti (MŠMT, 2002)

V posledních letech se však u dětí projevuje spíše pasivní přístup a nenáročnost volnočasových aktivit a také se snižuje čas, který zájmovým činnostem věnují. Mezi hlavní náplň volného času patří sledování televize a trávení času u počítače či mobilního telefonu. Mezi rizika těchto aktivit se řadí obezita, fyzická neobratnosti, ale i riziko sociálně patologického jednání. (Jantová, Jant, 2023)

Podle Jantové a Janta (2023) je pro dítě důležitý „...*pozitivní vzor trávení volného času z nejbližšího společenského prostředí. Jinými slovy je potřeba, aby dítě danou aktivitu vidělo*

běžně i ve svém okolí...“. Toho je možné dosáhnout například ve chvíli, kdy se jeden ze členů blízké rodiny aktivně věnuje určité sportovní činnosti, či dokonce sám organizuje nějaký zájmový kroužek.

Jak jsme již zmiňovali v předchozích kapitolách, kvalitní a smysluplné trávení volného času má řadu benefitů a může snížit riziko výskytu patologického chování jedince. Aktivní trávení volného času a odpočinku poznáme tak, že se dítě aktivně zapojuje do dané činnosti a není pouhým přihlížejícím. Také je důležité vyvažovat jednotvárné typy zátěže. Např. pokud dítě delší dobu sedí při vyučování nebo třeba při jízdě v autě, můžeme do programu zařadit nějaký druh fyzicky náročnějších aktivit. Naopak pokud je dítě během dne fyzicky zatěžováno, můžeme zvolit kreativně zaměřené činnosti, jako je hra na hudební nástroj, malba, tvoření apod. (MŠMT, 2002).

Podle Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy dělíme formy aktivit u dětí a dospívajících následovně:

- *„fyzická aktivita realizovaná organizovanou tělovýchovou a sportovní činností a neorganizovanou tělovýchovou a sportem;*
 - *zájmová činnost s účastí na práci ve výtvarných, přírodovědeckých, technických, hudebních kroužcích apod.;*
 - *pohyb na čerstvém vzduchu spojený s fyzickou aktivitou (s turistikou, prací na zahradě apod.);*
 - *společenská činnost prováděná v co nejvyšší míře venku a při pohybové aktivitě;*
 - *zábava kompenzující duševní napětí a přispívající k rozvoji osobnosti“*
- (MŠMT, 2002)

3.3.1 Výběr volnočasových aktivit dětí mladšího školního věku

Najít vhodnou volnočasovou aktivitu pro dítě nemusí být jednoduché. Je důležité dbát na několik aspektů, aby činnost pro dítě byla zajímavá, zábavná, prospěšná a neodradila ho od budoucího snažení se v činnosti zlepšovat.

Stránka Connections Academy zveřejnila článek, který popisuje 9 kroků navádějící k tomu, jak najít vhodnou volnočasovou aktivitu pro dítě tak, aby nebyl na dítě vyvíjen nátlak a zároveň, aby prozkoumalo své možnosti a schopnosti (Leiter-Weintraub, 2021).

1. Udělat seznam činností, o které se dítě zajímá. Prodiskutovat s dítětem aktivity, které ho baví, čemu se rád věnuje. Tento seznam může pomoci při následném rozhodování.

2. Seznámit dítě s novými věcmi. Dát dítěti prostor, aby poznával nové aktivity, kterým se následně může věnovat. Může se jednat o výlety, nové knihy, sportovní utkání, divadlo, či o řadu aktivit, které je možné vykonávat i v domácím prostředí.
3. Nechat dítě vyzkoušet aktivitu nezávazně. I když se může zdát, že vybraná aktivita je ta pravá pro dítě, nemusí tomu být tak. Je důležité nevyvíjet na dítě tlak, že se dané aktivitě musí nyní věnovat závazně.
4. Dát dítěti volnost při objevování. Můžeme dítěti při objevování pomoci, avšak ne na něj tlačit a zahlcovat ho stále novými aktivitami. Důležité je dát dítěti dostatek prostoru a času na objevování.
5. Pomoci dítěti učit se a dělat pokroky. Může nastat chvíle, kdy si dítě nebude vědět rady a bude potřebovat pomoci se posunout. Pokud si nebudou jisti, co dělat dál, je dobré pracovat společně na nápadech co dál. Pokud dítě už ví, jak dále, podpoříme ho.
6. Nechat dítě rozhodnout se, pokud chce s aktivitou skončit. Někdy dítě zůstane u aktivitu až do dospělosti, jindy se dítě rozhodne, že už danou aktivitu nechce dále vykonávat. Aby u dítěte nedošlo k odporu k dané činnosti, netlačíme na něj, popřípadě mu pomůžeme najít novou aktivitu, které by se mohl věnovat.
7. Následovat jejich vedení. I když se může jednat o aktivitu, jejíž činnost zajímá a naplňuje někoho z rodičů, neznamená to, že zaujme i dítě. Mějme na mysli, že dítě je svůj vlastní člověk. Může nastat, že co rodič považuje za zajímavou aktivitu, dítě považuje za nudnou.
8. Prozkoumat aktivity nabízené školou, kterou dítě navštěvuje. Není potřeba nutně navštěvovat volnočasová centra a organizace, ale je možné vybrat i z nabídky školních kroužků.
9. Zaměřit se na budoucnost dítěte a vybrat koníčky, které jim následně pomohou se rozvíjet. Pokud je dítě už starší, může mu výběr koníčku pomoci s výběrem střední školy a popřípadě i s budoucím povoláním (Leiter-Weintraub, 2021).

3.4 Instituce nabízející organizované volnočasové aktivity pro děti a mládež ve městě Vizovice

Ve městě Vizovice se nachází několik organizací pracujících s dětmi ve volném čase. V následující části si stručně představíme, o jaké organizace se jedná a jaké organizované volnočasové aktivity pro děti a mládež pořádají. Zájem o tyto aktivity nás bude zajímat i v empirické části práce.

3.4.1 Dům dětí a mládeže Zvonek

Tato organizace vznikla již v roce 1985, avšak od té doby vystřídala několik sídel, vedení a názvů. Svou aktuální podobu nabyla v roce 2007. DDM Zvonek nabízí širokou škálu volnočasových aktivit pro děti a mládež. Mezi tělovýchovné a sportovní patří aerobik, agility, atletika, florbal, gymnastika, kynologický kroužek, lanové aktivity, šachový kroužek, mažoretky, roztleskávačky, tanečky, taneční aerobik a sportovní kroužky, kde se uskutečňují míčové hry, atletika apod. Tento kroužek má širší zaměření a účastníci si vyzkouší několik druhů sportovních aktivit. Většina z těchto kroužků je pro zájemce rozdělena podle věku, nebo podle úrovně pokročilosti. (DDM Zvonek, 2022).

Mezi umělecké a kreativní můžeme zařadit ateliér, dívčí klub, keramiku, kreativní svět, švadlenky, tvořínek, výtvarný kroužek, výtvarné a technické aktivity, vaření a pečení. Pro zájemce o hru na hudební nástroj nabízí DDM Zvonek hodiny flétny a kytary (DDM, 2022).

Přírodovědné zaměření má kroužek myslivecký, rybářský a zálesácký. A nakonec z technického odvětví, je k dispozici elektrotechnický kroužek (Dům dětí a mládeže Zvonek, 2022).

3.4.2 Mateřské a rodinné centrum Beruška

Mateřské a rodinné centrum Beruška vzniklo již v roce 2010, kdy začalo jako skupina dobrovolníků a maminek na mateřské dovolené a v roce 2012 se stali součástí sítě mateřských center v České republice. MRC Beruška provozuje dvě dětské skupiny pro děti od 1 do 4 let a také organizuje několik kroužků pro děti v tomto věku. Pro děti mladšího školního věku nabízejí kroužky angličtiny a v letních měsících příměstské a pobytové tábory. Kroužky angličtiny jsou probíhají hravou formou, za pomoci her, písniček, hudebních nástrojů či třeba tanečků (MRC Beruška, 2023).

3.4.3 Základní škola Vizovice

Základní škola Vizovice nabízí lezecký kroužek, který funguje od roku 2005. Každoročně v září probíhá výběrový kemp, kde je vybráno deset dětí a ty se následně pravidelně setkávají jednou týdně, kde zdokonalují své lezecké dovednosti (ZŠ Vizovice, 2020).

3.4.4 Orel jednota Vizovice

Orel jednota Vizovice je spolek zaměřující se rozvoj tělesné i duševní stránky jedince, a to zejména u dětí a mládeže. Jejich cílem je rozvoj skrze sport rozvíjet kladné vlastnosti člověka, jako např. poctivost, ohleduplnost, smysl pro fairplay. Mimo sportovně orientované

činnosti se zabývají také kulturou a duchovnem. Orel jednota nabízí kroužky florbalu, či stolního tenisu, nebo také cvičení rodičů s dětmi (Orel Vizovice, 2023).

3.4.5 Vizovjánek

Soubor Vizovjánek, zpracovávající valašské písně a tance, funguje v aktuální podobě již od roku 1992. Je členem Valašského folklorního spolu a aktuálně má více než sto členů, kteří jsou rozděleni do čtyř dětských a jedné dospělé skupiny (Vizovjánek, 2023).

3.4.6 Fotbalový klub SK Vizovice

Fotbalový klub SK Vizovice se zaměřuje na pohyb dětí a mládeže, a to konkrétně na fotbal a lehkou atletiku. Svou činnost zahájil v roce 2004 a stejně jako v jiných fotbalových klubech i zde jsou hráči rozděleni do skupin podle věku, a to na mladší přípravku, starší přípravku, mladší žáky, starší žáky a dorost (SK Vizovice, 2023).

3.4.7 Centrum pro rodinu Vizovice

Centrum pro rodinu Vizovice funguje od roku 2007 a mezi jeho cíle patří podpora zdravého fungování rodiny, organizování kulturních, sportovních i duchovních událostí a také realizace volnočasových aktivit pro děti, mládež a rodiny. „*Posláním Center pro rodinu je podporovat rodinu ve všech fázích vývoje, hájit její zájmy a napomáhat rozvoji prarodinných služeb v místních komunitách*“ (CPR Vizovice, 2023).

3.4.8 Sbor dobrovolných hasičů Vizovice

Jednotka sboru dobrovolných hasičů Vizovice zahájila svou činnost v roce 2002 a aktuálně má 21 členů. Mezi hlavní činnosti sboru patří provádění zásahu při požárech a záchranné akce při živelných pohromách (Hasiči, 2023).

3.4.9 Základní umělecká škola Vizovice

Základní umělecká škola ve Vizovicích, která provozuje svou činnosti již od roku 1986 nabízí výuku hry na hudební nástroj, jako je klavír, zobcové flétny, klarinet, saxofon, příčná flétna, trubka a housle. Nedílnou součástí hry na hudební nástroj je i hudební nauka. Zájemci se mohou také stát členy pěveckého sboru. Mimo hudebních aktivit, nabízejí také aktivity výtvarné (ZUŠ Vizovice, 2023).

II. EMPIRICKÁ ČÁST

4 Zhodnocení aktuálního stavu zkoumané problematiky

Na úvod empirické části práce je vhodné zmínit výzkumy, které se již volnočasovými aktivitami dětí mladšího školního věku zabývaly v minulosti, a proto si nyní představíme pár prací zabývajících se danou problematikou.

Národní institut dětí a mládeže uskutečnil v roce 2008 výzkum, jehož hlavním cílem bylo zjistit, jakým způsobem jsou zvoleny volnočasové aktivity pro děti ve věku od 6 do 15 let. Pro výzkum byla použita metoda řízeného standardizovaného osobního rozhovoru, a to s 611 respondenty. Respondenti byli rodiče dětí ve věku 6-15 let. Hlavní zjištění výzkumu ukázalo, že nejnavštěvovanější zájmové kroužky jsou sportovně a pohybově zaměřené (69 %). Umělecké kroužky jsou druhé nejčastěji navštěvované (45 %) a své zastoupení našly i kroužky a kurzy zaměřené na vzdělávání (32 %). Výsledky výzkumu si blíže představíme v sedmé kapitole při zhodnocení výsledků, neboť otázky použité v tomto výzkumu jsme využili při tvorbě našeho dotazníkového šetření (NIDM, 2008).

Volnočasovými aktivitami dětí mladšího školního věku se ve své diplomové práci zabývala Kristýna Kvasničková (2019), která se ve výzkumné části práce zaměřila mimo jiné na nejčastěji prováděné volnočasové aktivity, oblíbenost sportů a zda se trávení volného času u chlapců a dívek liší. Výzkum probíhal pomocí dotazníku, který vyplňovali žáci 3., 4. a 5. tříd. Jako nejčastější volnočasovou aktivitou bylo žáky označeno sledování televize, videí, počítač a videohry. Častou odpovědí bylo také loudání s přáteli, plnění školních povinností či sportování. Rozdíly mezi chlapci a dívkami nebyly extrémní. V otázce o oblíbených sportech, nebyly výsledky rozděleny podle pohlaví, ale podle ročníků. Ve třetí třídě byl z osmi různých sportů nejčastěji vybrán fotbal. Ve čtvrté třídě měl největší zastoupení fotbal a aerobik a v páté třídě byl za nejoblíbenější označen chodecký kroužek.

Další, kdo se zabýval problematikou volnočasových aktivit dětí mladšího školního věku, byla se své diplomové práci Kateřina Esterková (2021). Ta se ve výzkumné části změřila na to, zda a jaký vliv mají rodiče na výběr volnočasových aktivit jejich dětí. Výzkum probíhal za pomoci polostrukturovaného rozhovoru, a to se šesti informanty. Na otázku, pokud a jak pomáhali svému dítěti s výběrem zájmové aktivity, odpovědělo všech šest respondentů, že s výběrem pomohli, avšak každý jiným způsobem. Někdo nabídl kroužky podle zájmu dítěte, další informant shromažďoval data o organizaci, úspěších, vedení apod.

5 Výzkumné šetření

V této kapitole se nejdříve zaměříme na formulaci cílů a otázek výzkumného šetření. V další části si představíme a popíšeme vybraný vzorek pro naše výzkumné šetření a v závěru kapitoly se budeme věnovat vybrané metodě pro sběr dat v našem výzkumném šetření.

5.1 Cíle a otázky výzkumného šetření

Před začátkem samotného výzkumného šetření je nutné formulovat cíle výzkumného šetření. Hlavním cílem empirické části této práce je zjistit, jaké konkrétní volnočasové aktivity zvolili vybraní respondenti pro své děti mladšího školního věku. Dílčími cíli výzkumného šetření je:

- Zjistit, jaké organizované volnočasové aktivity vybraní respondenti zvolili pro své děti mladšího školního věku.
- Zjistit, jaké zdroje vybraní respondenti použili pro získání informací o organizovaných volnočasových aktivitách ve městě Vizovice.
- Odhalit, zda jsou vybraní rodiče s nabídkou organizovaných volnočasových aktivit ve městě Vizovice spokojeni.
- Provéřit, zda rodiče využívají nabídku organizovaných volnočasových aktivit v okolních městech.
- Vyzkoumat, jaké organizované volnočasové aktivity rodiče ve městě postrádají.

Aby bylo možné sestavit prostředek výzkumného šetření, je nutné sestavit klíčové otázky, které vycházejí z dílčích cílů empirické práce. Gavora ve své publikaci z roku 2000 (s. 26–28) popisuje tři typy výzkumných problémů. Relační neboli vztahové, dávají do vztahu určité jevy nebo činitele. Dalším typem jsou kauzální, které se zabývají příčinami, které vedly k určitým následkům. Poslední typ je deskriptivní neboli popisný a zaměřuje na zjišťování a popis situací, stavů nebo také výskyt určitých jevů. Pro náš výzkum jsme vymezili celkem šest deskriptivních výzkumných otázek:

- Jaké organizované volnočasové aktivity jsou vybranými respondenty nejčastěji zvoleny?
- Jaké zdroje vybraní respondenti využili pro získání informací o organizovaných volnočasových aktivitách pro své děti?
- Je podle vybraných respondentů nabídka organizovaných volnočasových aktivit pro děti ve městě Vizovice dostatečná?

- Využívají vybraní respondenti nabídku organizovaných volnočasových aktivit v okolních městech či obcích?
- Jaké organizované volnočasové aktivity vybraní respondenti ve městě Vizovice postrádají?

5.2 Výběr vzorku do výzkumného šetření

V předchozí kapitole jsme se zabývali cíli a otázkami výzkumného šetření. V této podkapitole si popíšeme výběr vzorku do výzkumného šetření. Protože se ve výzkumném šetření zabýváme nabídkou volnočasových aktivit pro děti mladšího školního věku ve městě Vizovice, vybrali jsme jako základní soubor rodiče, jejichž dítě je žákem prvního stupně základní školy ve Vizovicích.

Po domluvě s vedením školy jsme prostřednictvím aplikace Bakaláři rozeslali internetový odkaz na dotazníkové šetření. Po prvních čtyřech dnech přibylo 72 odpovědí. Následně jsem opět skrze aplikaci Bakaláři rozeslala zprávu, kde jsem děkovala za zpětnou vazbu a opět pobídla ostatní rodiče k vyplnění dotazníku. Nakonec se do výzkumu zapojilo 109 respondentů. Z celkového počtu 109 respondentů, byly 4 respondenti vyřazeni z důvodu, že v položce tázající se na druh organizované volnočasové aktivity, jež navštěvuje jejich dítě, odpověděli „Žádnou“. Celkový počet platných odpovědí je 105.

5.3 Metoda sběru dat

Pro sběr dat jsme si zvolili explorační metodu, a to konkrétně metodu dotazníku, kterou Chrástka (2016, s. 158) definuje jako „*soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně*“. Nevýhodou této metody se bere to, že získaná data nepopisují respondenty a jejich myšlenky jaké opravdu jsou, ale to, jak by chtěli být vnímáni. Naopak velkou výhodou je rychlé shromáždění dat, a to od velkého počtu osob. K vytvoření samotného dotazníku jsme využili internetové stránky Google Forms. Dotazník byl vybraným respondentům rozeslán s krátkým úvodem skrze internetový odkaz.

Dotazník tvoří celkem 16 položek. 2 položky jsou demografické, kdy zjišťujeme nejdříve pohlaví dítěte a později se ptáme na nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Dále dotazník obsahuje položky uzavřené (strukturované), které dále dělíme na položky dichotomické, kde respondent vybírá jednu z možností, přičemž jedna možnost vylučuje druhou (např. „*Navštěvuje Vaše dítě jakoukoli volnočasovou aktivitu organizovanou mimo město Vizovice? Ano – ne*“) (Chrástka, 2016, s. 160–161).

Dalším druhem uzavřené (strukturované) položky je polynomická položka výběrová, kdy respondent vybírá jednu z několika možností (např. *Jak jste spokojen/a s kroužkem nebo kurzem, které Vaše dítě navštěvuje? Zcela spokojen/a; spíše spokojen/a; spíše nespokojen/a; naprosto nespokojen/a*). U výčtových položek může respondent vybrat více než jednu odpověď. V dotazníku nalezneme i položky polouzavřené, kde má respondent možnost vybrat z možností, nebo doplnit vlastní odpověď. Otevřené (nestrukturované) položky jsou v dotazníku zastoupeny jednou otázkou (*Jaký druh kroužků a kurzů ve městě postrádáte?*) (Chrátka, 2016, s. 160–162).

6 Výsledky výzkumného šetření

V této kapitole se podíváme na výsledky výzkumného šetření. Pro lepší přehlednost jsou data zaznamenána do tabulek a grafů. Jak již bylo popsáno v předchozí kapitole, z počtu 109 odpovědí, je finální počet použitých odpovědí 105.

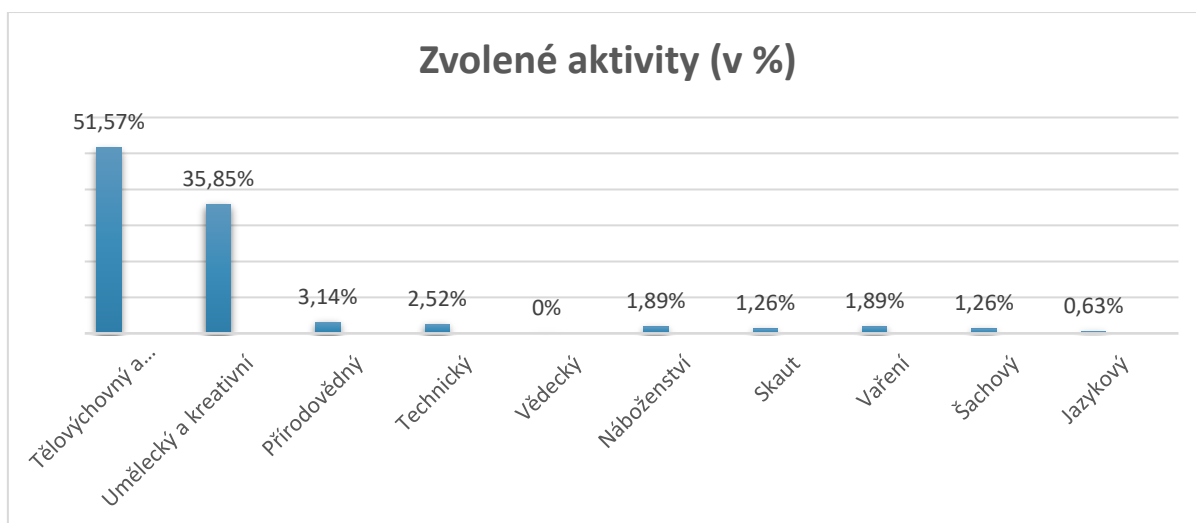
Deskriptivní otázka č. 1: Jaké organizované volnočasové aktivity jsou vybranými respondenty nejčastěji zvoleny?

Této deskriptivní otázce se v dotazníku věnuje položka č. 5. Nejčastěji označovanou odpovědí byl tělovýchovný a sportovní kroužek. V kolonce Jiné, se objevovali odpovědi typu: sportovní v jiném městě, Vizovjánek, tanec apod. Pokud se v kolonce Jiné vyskytovali tyto odpovědi, přiřadili jsme je k možnosti Tělovýchovné a sportovní.

Tabulka č. 1: Organizované volnočasové aktivity zvolené vybranými respondenty pro jejich děti

Tělovýchovný a sportovní	82	51,57 %
Umělecký a kreativní (hudební, výtvarný, literární, dramatický)	57	35,85 %
Přírodovědný	5	3,14 %
Technický	4	2,52 %
Vědecký	0	0 %
Náboženství	3	1,89 %
Skaut	2	1,26 %
Vaření	3	1,89 %
Šachový	2	1,26 %
Jazykový	1	0,63 %

Graf č. 1: Organizované volnočasové aktivity zvolené vybranými respondenty pro jejich děti

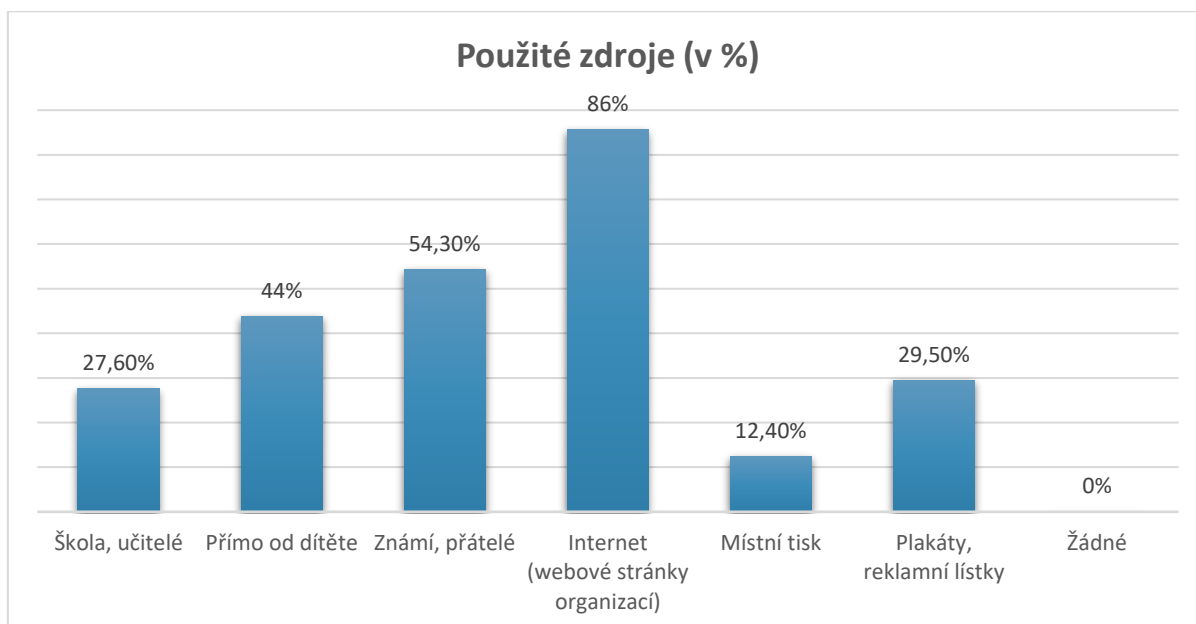
Deskriptivní otázka č. 2: Jaké zdroje vybraní respondenti využili pro získání informací o organizovaných volnočasových aktivitách pro své děti?

Zdroji použitými pro získání informací o organizovaných volnočasových aktivitách se zabývá položka č. 2. U této otázky měli respondenti na výběr ze sedmi možností, přičemž mohli vybrat jednu nebo více odpovědí. V tabulce č. 2 můžeme vidět absolutní četnost respondentů, kteří dané zdroje využili. Na tuto otázku odpovědělo celkem 105 respondentů.

Tabulka č. 2: Zdroje použité vybranými respondenty pro získání informací o organizovaných volnočasových aktivitách

Škola, učitelé	29	27,60 %
Přímo od dítěte	46	44 %
Známí, přátelé	57	54,30 %
Internet (webové stránky organizací)	90	86 %
Místní tisk	13	12,40 %
Plakáty, reklamní lístky	31	29,50 %
Žádné	0	0 %

Graf č. 2: Zdroje použité vybranými respondenty pro získání informací o organizovaných volnočasových aktivitách

Získaná data ukazují, že pro získání informací vybraní respondenti nejvíce využívají webové stránky organizací, a to konkrétně 86 %. Nabídka Žádné, nebyla ani jednou vybrána, což znamená, že vybraní respondenti se před zvolením kroužku či kurzu pro své dítě o bližší informace zajímali.

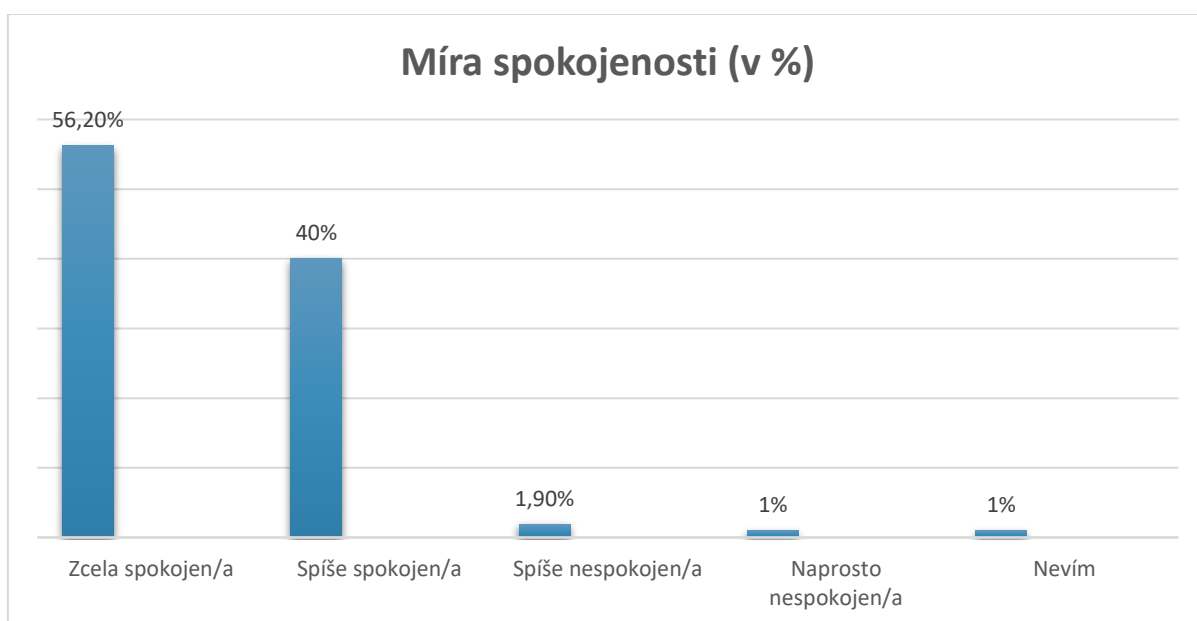
Deskriptivní otázka č. 3: Jsou vybraní respondenti spokojeni s organizovanou volnočasovou aktivitou, kterou navštěvuje jejich dítě?

Zda jsou vybraní respondenti s výběrem organizované volnočasové aktivity spokojeni se zabývá položka č. 9. Možnost, která označuje, že jsou respondenti zcela spokojeni, nebo spíše spokojeni vybralo 96,2 % respondentů.

Tabulka č. 3: Spokojenost respondentů s vybranou organizovanou volnočasovou aktivitou

Zcela spokojen/a	59	56,2 %
Spíše spokojen/a	42	40 %
Spíše nespokojen/a	2	1,9 %
Naprosto nespokojen/a	1	1 %
Nevím	1	1 %

Graf č. 3: Spokojenost respondentů s vybranou organizovanou volnočasovou aktivitou

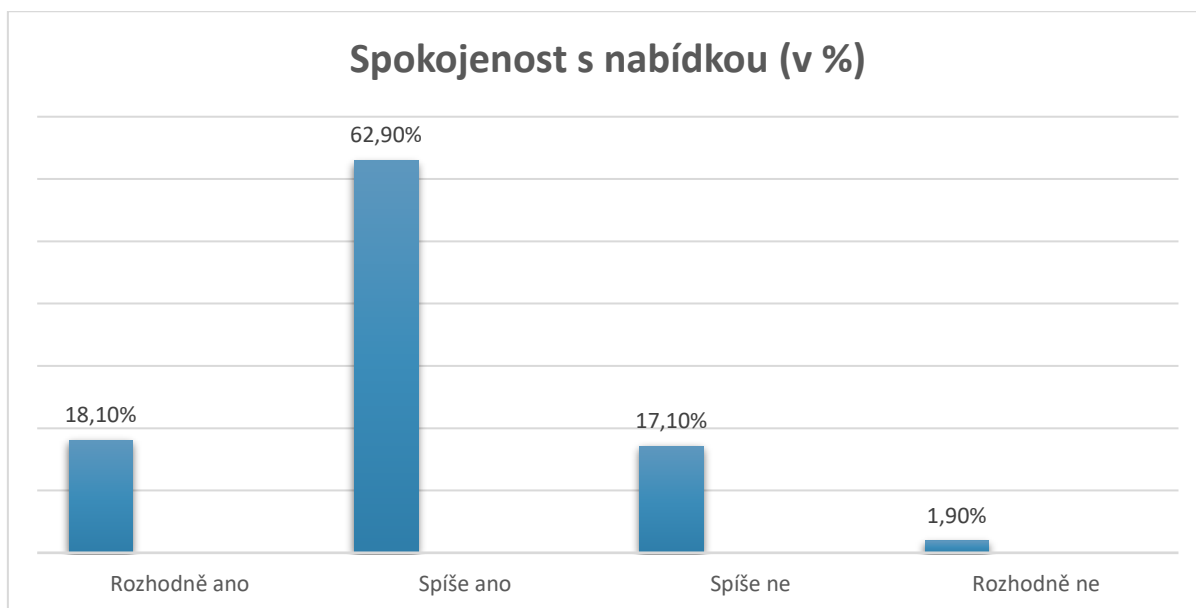
Deskriptivní otázka č. 4: Je podle vybraných respondentů nabídka organizovaných volnočasových aktivit pro děti ve městě Vizovice dostatečná?

Na to, zda jsou vybraní respondenti spokojeni s nabídkou organizovaných volnočasových aktivit ve městě Vizovice se ptá položka č. 3 a 81 % respondentů odpovědělo, že rozhodně ano, nebo spíše ano jsou s nabídkou spokojeni.

Tabulka č. 4: Názor, zda je podle vybraných respondentů nabídka organizovaných volnočasových aktivit ve městě Vizovice dostatečná

Rozhodně ano	19	18,1 %
Spíše ano	66	62,9 %
Spíše ne	18	17,1 %
Rozhodně ne	2	1,9 %

Graf č. 4: *Názor, zda je podle vybraných respondentů nabídka organizovaných volnočasových aktivit ve městě Vizovice dostatečná*

Deskriptivní otázka č. 5: Jaké organizované volnočasové aktivity vybraní respondenti ve městě Vizovice postrádají?

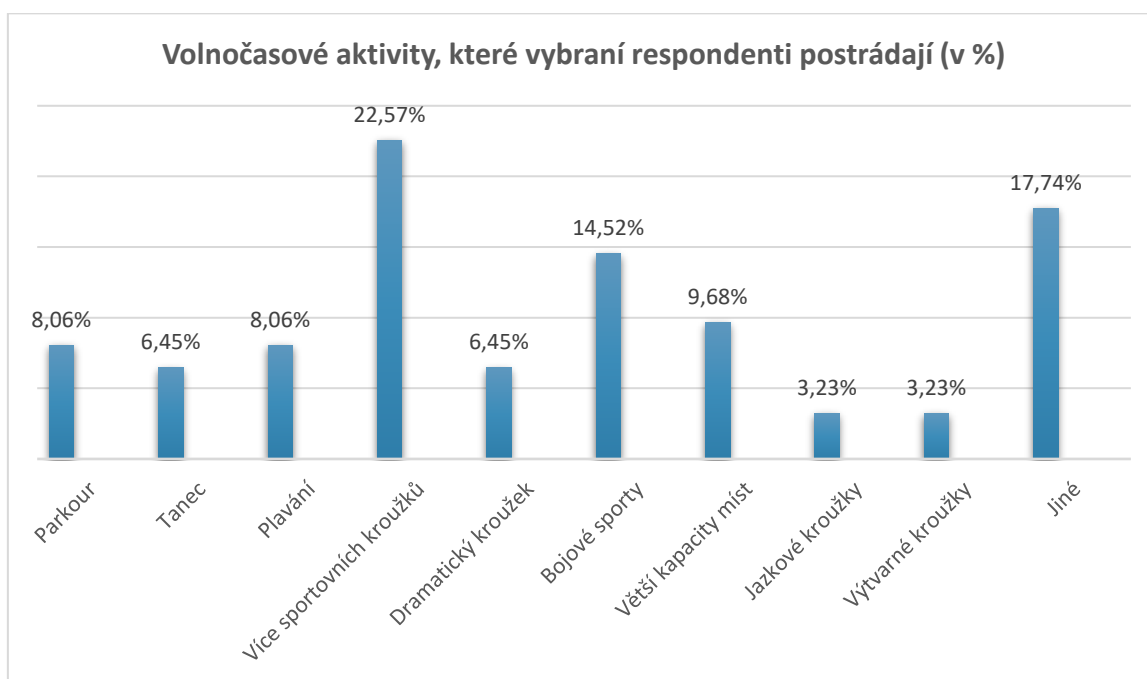
Položky 4 a 14 se zaměřili na to, jaké druhy aktivit v nabídce organizovaných volnočasových aktivit ve městě Vizovice postrádají a jaké by uvítali. Odpovědi z těchto dvou položek jsme porovnali a vyšlo nám, že se respondenti ve svých odpovědích shodovali. Do tabulky a grafu jsme zanesli výsledky z položky č. 4, ze kterých vyplývá, že vybraní respondenti více sportovních kroužků. Konkrétnější bojové sporty uvedlo 9 respondentů. Do kategorie jiné jsme sloučili odpovědi, které se objevili pouze jedno. Mezi tyto odpovědi patří brusle, závodní kroužky, kroužky pro holky, pokusy pro děti, fotografování, Hobby horsing, střelba, zájezdy pro rodiny s dětmi, poznávací dějepisné, jóga a turistika.

Tabulka č. 5: Jaké volnočasové aktivity vybraní respondenti postrádají

Parkour	5	8,06 %
Tanec	4	6,45 %
Plavání	5	8,06 %
Více sportovních kroužků	14	22,57 %
Dramatický kroužek	4	6,45 %
Bojové sporty (judo, karate, taekwondo)	9	14,52 %

Větší kapacita míst již fungujících kroužcích	6	9,68 %
Jazykové	2	3,23 %
Více výtvarných	2	3,23 %
Jiné	11	17,74 %

Graf č. 5: Jaké volnočasové aktivity vybraní respondenti postrádají

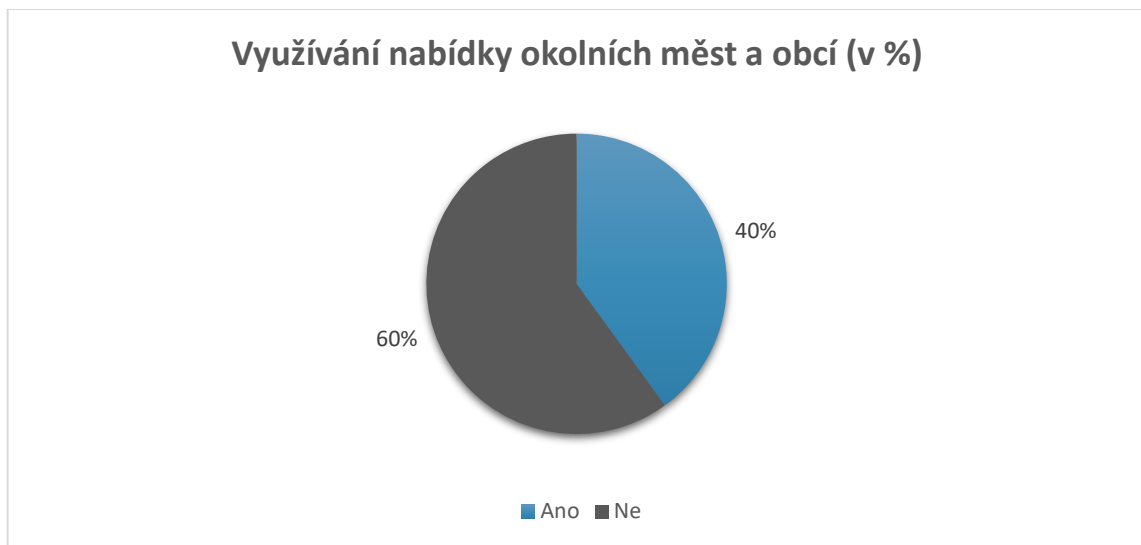
Deskriptivní otázka č. 6: Využívají vybraní respondenti nabídku organizovaných volnočasových aktivit v okolních městech či obcích?

Položka č. 10 se zabývala otázkou, zda vybraní respondenti využívají nabídku organizovaných volnočasových aktivit z okolních měst či obcí. 40 % respondentů odpovědělo ano a 60 % respondentů odpovědělo ne.

Tabulka č. 6: Využívání nabídky okolních měst, obcí

Ano	42	40 %
Ne	63	60 %

Graf č. 6: Využívání nabídky okolních měst a obcí

7 Diskuse a zhodnocení výsledků výzkumného šetření

V předchozí kapitole jsme si představili data, která se nám podařilo získat v dotazníkovém šetření a výsledky jsme přidělili ke stanoveným výzkumným otázkám. V této kapitole získaná data vyhodnotíme a zároveň porovnáme s jiným výzkumem, který se podobnou problematikou již zabýval.

První otázkách dotazníkového šetření se ptá na to, zda má respondent přehled o nabídce volnočasových aktivit (kroužků a kurzů) ve městě Vizovice. 19 % respondentů odpovědělo, že má velmi dobrý přehled, 65, 5 % odpovědělo, že má poměrně dobrý přehled, 10, 5 % nemá příliš dobrý přehled a pouze 1 % uvedlo, že má velmi špatný přehled.

Ve druhé otázce jsme se zabývali zdroji, které vybraní respondent použili pro získání informací o kroužcích a kurzech. Výsledky této otázky jsme si již představili v šesté kapitole a nyní se podíváme na srovnání s výsledky z výzkumu NIDM (2008), kde jako nejčastější zdroj informací byla uvedena škola a učitelé (75 %). Naopak internet, který byl v našem dotazníkovém šetření zvolen nejčastěji (85, 7 %), byl v tomto výzkumu z roku 2008 až na čtvrtém místě.

Otázkou, zda vybraní respondenti v nabídce postrádají nějaký druh organizovaných volnočasových se zabýval i výzkum NIDM (2008). U tohoto výzkumu bylo lidé nejvíce postrádají větší nabídku sportovních aktivit (23 %) a větší nabídku kroužků a kurzů obecně (22 %). V našem dotazníkovém šetření se nejvíce opakovala odpověď označující více sportovních kroužků (22, 57 %) a bojové sporty (14, 52 %). Do kolonky Jiné jsme se skupili odpovědi, které se objevili pouze jednou. Mezi tyto odpovědi patří brusle, závodní kroužky, kroužky pro holky, pokusy pro děti, fotografování, Hobby horsing, střelba, zájezdy pro rodiny s dětmi, poznávací dějepisné, jóga a turistika.

Nejčastěji navštěvované kroužky a kurzy jsou ve městě Vizovice jsou aktivity tělovýchovné a sportovní (51, 57 %) a umělecké a kreativní (35,85 %). Zbýlých 12, 58 % označuje jiné odpovědi. Ve výzkumu NIDM (2008) byly také nejčastěji zvoleny sportovní a pohybové aktivity, poté umělecky zaměřené aktivity a třetí nejčastější odpovědi byly vzdělávací kroužky a kurzy.

Nejčastěji děti začínají navštěvovat kroužky a kurzy v šesti letech (32, 4 %), poté v pěti letech (19 %), ve čtyřech letech (14, 3 %), ve třech letech (12, 4 %) a v sedmi letech (10, 5 %). Méně než v 10 % začínají děti s kroužky a kurzy v osmi, devíti, deseti a v jednom roku.

V otázce, kdo nejčastěji chodí s novými nápady o tom, jaký kroužek či kurz by mohlo dítě navštěvovat mohli respondenti vybrat více odpovědí. 81 % respondentů uvedlo, že s novými nápady přichází dítě samo a 73,3 % uvedlo, že s nápady chodí on sám jako rodič, nebo partner, či společně.

Na otázku, zda jsou vybraní respondenti spokojeni s kroužkem či kurzem, které dítě navštěvuje, uvedlo 96,2 %, že jsou zcela, nebo spíše spokojeni. 3,8 % uvedlo, že jsou spíše nebo naprosto nespokojeni.

Ze 105 respondentů uvedlo 40 %, že využívají nabídku okolního města a obce. Jako důvod byl nejčastěji uvedeno přání dítěte a lepší dostupnost. Často se také opakovala odpověď, že daný kroužek není ve městě Vizovice nabízen.

Organizace nabízející organizované volnočasové aktivity pro děti a mládež ve městě Vizovice jsme si představili ve třetí kapitole teoretické části práce. Nejvíce uváděným provozovatelem kroužků a kurzů, které děti respondentů navštěvují, byl DDM Zvonek. Často se objevovala odpověď Vizovjáněk, Orel jednota Vizovice a fotbalový klub SK Vizovice. Další možnosti se objevovali ojediněle.

V otázce, kde respondenti posuzovali důležitost kritérií při výběru volnočasových aktivit pro jejich děti vyšly výsledky následovně. Zájem a přání dítěte označilo 92,38 % za velmi důležité. Přínos, užitečnost pro dítě vybralo jako velmi důležité 51,42 % a 44,76 % vybralo spíše důležité. Dostupnost od místa bydliště, či školy je velmi důležitá pro 38,1 % a spíše důležitá pro 36,19 %. Pověst a prestiž organizace je pro respondenty v 50,48 % spíše důležitá a v 33,3 % velmi důležitá. Kolik času dospělých aktivita vyžaduje, je pro 59 % velmi nebo spíše důležitá a pro 42,86 % spíše nebo zcela nedůležitá. Zbylé 1,9 % neví, nebo nedokáže posoudit.

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme se zabývali tématem volnočasových aktivit dětí mladšího školního věku. V úvodu práce jsme si vymezili hlavní cíl a dílčí cíle teoretické i empirické části práce, které byly v průběhu práce plněny. Bakalářská práce se celkem skládá ze sedmi kapitol, přičemž tři kapitoly obsahuje teoretická část a čtyři kapitoly empirická část práce.

V první kapitole teoretické části jsme se nejdříve zaměřili obecně na pojem volný čas, kde jsme si tento pojem vymezili několika definicemi různých autorů. Následně jsme se podívali i funkce volného času a na vlivy působící na volný čas dětí mladšího školního věku. V druhé kapitole teoretické části jsme si vymezili období mladšího školního nejdříve obecnou charakteristikou a následně i tělesný, kognitivní a emoční vývoj jedince. Vzhledem k tomu, že velkou roli pro dítě v tomto věkovém období hraje nástup do školy, zařadili jsme zde i kapitolu věnující se socializaci a popisu role žáka. Třetí kapitola, která je zároveň i poslední kapitola teoretické části, je zaměřena na konkrétně na volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku. Zde jsme si mimo pojem volnočasové aktivity popsali o pojem zájmové činnosti. Na závěr kapitoly jsme se podívali i na organizace nabízející organizované volnočasové aktivity pro děti a mládež ve městě Vizovice že tyto organizace jsou zmíněny i v empirické části práce.

V empirické části jsme vycházeli z poznatků a dat zmíněných v teoretické části práce. Na základě těchto informací jsme popsali aktuální stav zkoumané problematiky. V páté kapitole jsme podrobně rozebrali výzkumné šetření, a to konkrétně cíle výzkumného šetření, výběr vzorku, a nakonec i metodu sběru dat. V šesté kapitole jsme se zaměřili na výsledky výzkumného šetření a odpovědi na výzkumné otázky. Závěrečná kapitola empirické části práce je věnována diskusi a zhodnocení zjištěných dat.

V rámci naší bakalářské práce jsme na výzkumném vzorku zjistili, že nejčastěji navštěvované organizované volnočasové aktivity ve městě Vizovice jsou tělovýchovné a sportovní, které vybralo 51, 57 %. Umělecké a kreativní aktivity byly vybrány 35, 85 %. Dále 56 % respondentů uvedlo, že s volnou vybrané aktivity jsou zcela spokojeni a 40 % je spíše spokojeno.

Nejčastější zdroj pro získání informací o nabídce organizovaných volnočasových aktivit byly uvedeny webové stránky organizací, které využilo 86 % respondentů. Možnost známí a přátelé vybralo 54, 30 %. Nejméně používaná zdroj byl vybrán místní tisk, který využilo 12, 40 % respondentů.

Na otázku, zda si vybraní respondenti myslí, jestli je aktuální nabídka kroužků a kurzů ve městě Vizovice dostatečná, odpovědělo 18, 1 % rozhodně ano, 62, 9 % spíše ano, 17, 1 % spíše ne a 1, 9 % odpovědělo, že aktuální nabídka rozhodně dostatečná není.

Jedna z výzkumných otázek se zaměřila na to, jaké konkrétní organizované volnočasové aktivity ve městě Vizovice vybraní respondenti postrádají. Nejvíce respondentů (22, 27 %) napsalo, že postrádají více sportovních kroužků. Konkrétnější byla odpověď bojových sportů, kterou označilo 14, 52 %. Dále 9, 68 % postrádá větší kapacity míst na již fungujících kroužcích a kruzích. Další opakující se odpovědi byl parkour, tanec, plavání dramatický kroužek, jazykové a výtvarné kroužky. Mezi ojedinělé odpovědi patří brusle, závodní kroužky, kroužky pro holky, pokusy pro děti, fotografování, Hobby horsing, střelba, zájezdy pro rodiny s dětmi, poznávací dějepisné, jóga a turistika.

Na otázku, zda respondent využívá nabídku okolního města a obce, odpovědělo 40 %, že využívá. Nejčastějším důvodem bylo uvedeno přání dítěte a lepší dostupnost. Opakovanou odpovědí bylo i to, že daný kroužek či kurz není ve městě Vizovice dostupný.

Jako důvod byl nejčastěji uvedeno přání dítěte a lepší dostupnost. Často se také opakovala odpověď, že daný kroužek není ve městě Vizovice nabízen.

Z celkového počtu 109 odpovědí jsme po podrobné kontrole a vyřazení některých odpovědí získali celkem 105 odpovědí. Vyřazená proběhlo z důvodu nesrovnalostí v odpovědích. Výsledky této práce nabízejí prostor pro další výzkum, jako například srovnání nabídky organizovaných volnočasových aktivit ve městě Vizovice a okolních městech. Co by mohlo město Vizovice, nebo konkrétní organizace fungující v tomto městě udělat pro zvýšení spokojenosti rodičů a dětí v oblasti volného času je dalším zajímavým tématem, které by mohlo vézt k dalším výzkumům.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

BENDL, Stanislav a kol., 2015. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4248-9.

BLATNÝ, Marek, 2016. *Psychologie celoživotního vývoje*. Univerzita Karlova: Nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3462-3.

CENTRUM PRO RODINU VIZOVICE (CPR), 2023. *O nás*. Online. CPR Vizovice. Dostupné z: <https://www.vizovice.dcpr.cz/o-nas.html>. [cit. 2023-03-11].

DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE ZVONEK VIZOVICE (DDM), PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE. 2022. *Historie*. Online. Dům dětí a mládeže Zvonek. Dostupné z: <https://www.ddmzvonek.cz/historie>. [cit. 2023-04-12].

ESTERKOVÁ, Kateřina, 2021. *Rodiče jako činitel ovlivňující výběr volnočasových aktivit dětí mladšího školního věku*. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <https://library.upol.cz/arl-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=22037240939>. [cit. 12. 3. 2023].

GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. ISBN 80-85931-79-6.

HÁJEK, Bedřich a kol., 2004. *Děti, vedoucí, volný čas*, Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT. ISBN: 80-86784-06-1.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ, 2008. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.

HASIČI, 2023. *Jednota sboru dobrovolných hasičů Vizovice JPO II*. Online. Město Vizovice. Dostupné z: <https://www.mestovizovice.cz/organizace/hasici/>. [cit. 2023-05-06].

HOFBAUER, Břetislav, 2004. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

CHRÁSTKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.

JANTOVÁ, Alžběta a Michal JANTO, 2023. *Volný čas a volnočasové aktivity*. Online. Šance Dětem. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/volny-cas-volnocasove-aktivity>. [cit. 2023-03-22].

KOLÁŘ, Zdeněk a kol., 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*, Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3710-2.

- KVASNIČKOVÁ, Kristýna, 2019. *Volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku*. Diplomová práce. Ostravská univerzita. Dostupné z: <https://theses.cz/id/amrsr1/>. [citováno 29. 3. 2023]
- LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ, 2006. *Vývojová psychologie*. 2., aktualizované vydání, Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1284-0.
- LEITER-WEINTRAUB, Todd, 2021. *9 steps for extracurricular activities to help your child find new hobbies*. Online. Pearson Education, Inc. Dostupné z: <https://www.connectionsacademy.com/support/resources/article/9-steps-for-extracurricular-activities-to-help-your-child-find-new-hobbies>. [cit. 2022-01-02].
- MATEŘSKÉ A RODINNÉ CENTRUM BERUŠKA (MRC), 2023. *O nás*. Online. Beruška Vizovice. Dostupné z: <https://www.beruska-vizovice.cz/o-nas/>. [cit. 2023-03-11].
- MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY (MŠMT), 2002. *Volný čas a prevence u dětí a mládeže*. Online. MŠMT. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/7327?highlightWords=Voln%C3%BD+%C4%8Das+prevence+d%C4%9Bt%C3%AD+ml%C3%A1de%C5%BE>. [cit. 2022-10-10].
- MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY (MVČR), 2023. *Volnočasové aktivity*. Online. MVČR. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/volnocasove-aktivity.aspx>. [cit. 2023-02-02].
- NÁRODNÍ INSTITUT DĚTÍ A MLÁDEŽE (NIDM), 2008. *Zdroje informací a kritéria při výběru volnočasových aktivit – závěrečná zpráva z výzkumu*. Online. Factum Invenio, s.r.o. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1236593581.pdf> [cit. 2023-03-03]
- OREL VIZOVICE, 2023. *O nás*. Online. Orel Vizovice. Dostupné z: <http://orelvizovice.cz/o-nas/>. [cit. 2023-02-11].
- PÁVKOVÁ, Jiřina a kol., 2008. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. 4 vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-423-6.
- PÁVKOVÁ, Jiřina, 2014. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-666-6.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2013. *Pedagogický slovník*, 7., aktualizované a rozšířené vydání, Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.

SPORTOVNÍ KLUB VIZOVICE (SK), 2023. *O klubu*. Online. Fotbal SK Vizovice. Dostupné z: <https://www.fotbalskvizovice.cz/o-klubu/>. [cit. 2023-03-11].

VÁGNEROVÁ, Marie, 2001. *Kognitivní a sociální psychologie žáka základní školy*, Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0181-8.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2 vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, ISBN 978-80-246-2153-1.

VASTA, Ross, Marshall HAITH a Scott MILLER, 1999. *Child Psychology: the modern science*. New York: John Wiley & Sons, Inc. ISBN 0-471-19221-X.

VIZOVJÁNEK, 2023. *O nás*. Online. Vizovjánek. Dostupné z: <http://www.vizovjanek.cz/o-nas/>. [cit. 2023-03-11].

VYHNÁLKOVÁ, Pavla, 2013. *Základy pedagogiky volného času*. Online. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <https://d4a24bce07.cbau-cdnwnd.com/d65a94440f1cde4616c79fbdecf8c9f3/200000156-401e34210e/Z%C3%A1klady%20pedagogiky%20voln%C3%A9ho%20%C4%8Dasu.pdf>. [cit. 2023-02-25].

ZÁKLADNÍ ŠKOLA VIZOVICE (ZŠ), 2020. *Lezení*. Online. ZŠ Vizovice. Dostupné z: <https://www.zsvizovice.cz/24830-lezeni>. [cit. 2023-01-09].

ZÁKLADNÍ UMĚLECKÁ ŠKOLA VIZOVICE (ZUŠ), 2023. *Základní umělecká škola*. Online. Město Vizovice. Dostupné z: <https://www.mestovizovice.cz/mesto-1/skolstvi/zakladni-umelecka-skola/>. [cit. 2023-05-06].

SEZNAM ZKRATEK

DDM – Dům dětí a mládeže

MRC – Materské a rodinné centrum

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NIDM – Národní institut dětí a mládeže

SK – sportovní klub

ZŠ – základní škola

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Organizované volnočasové aktivity zvolené vybranými respondenty pro jejich děti	31
Tabulka č. 2: Zdroje použité vybranými respondenty pro získání informací o organizovaných volnočasových aktivitách	32
Tabulka č. 3: Spokojenost respondentů s vybranou organizovanou volnočasovou aktivitou..	33
Tabulka č. 4: Názor, zda je podle vybraných respondentů nabídka organizovaných volnočasových aktivit ve městě Vizovice dostatečná.....	34
Tabulka č. 5: Jaké volnočasové aktivity vybraní respondenti postrádají	35
Tabulka č. 6: Využívání nabídky okolních měst, obcí	36

Seznam grafů

Graf č. 1: Organizované volnočasové aktivity zvolené vybranými respondenty pro jejich děti	32
Graf č. 2: Zdroje použité vybranými respondenty pro získání informací o organizovaných volnočasových aktivitách	33
Graf č. 3: Spokojenost respondentů s vybranou organizovanou volnočasovou aktivitou	34
Graf č. 4: Názor, zda je podle vybraných respondentů nabídka organizovaných volnočasových aktivit ve městě Vizovice dostatečná.....	35
Graf č. 5: Jaké volnočasové aktivity vybraní respondenti postrádají	36
Graf č. 6: Využívání nabídky okolních měst a obcí	37

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Dotazník

PŘÍLOHA Č. 1: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Dominika Martincová a jsem studentkou 3. ročníku oboru Vychovatelství na pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Tento dotazník se zaměřuje na volnočasové aktivity nabízené ve městě Vizovice. Je zcela anonymní a jeho výsledky budou použity ke zpracování mé bakalářské práce. Při vyplňování dotazníku se prosím zaměřte na aktivity jednoho z Vašich dětí, pokud jich máte více.

Mockrát děkuji za Vaši ochotu a čas věnovaný vyplnění tohoto dotazníku.

1. Máte přehled o nabídce volnočasových aktivit (kroužků a kurzů) ve městě Vizovice?

- Ano, mám velmi dobrý přehled.
- Ano, mám poměrně dobrý přehled.
- Ne, nemám příliš dobrý přehled.
- Ne, mám velmi špatný přehled.

2. Jaké zdroje jste využil/a pro získání informací o kroužcích a kurzech pro děti?

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- Škola, učitelé
- Přímo od dítěte
- Známi, přátelé
- Internet (webové stránky organizací)
- Místní tisk
- Plakáty, reklamní lístky
- Žádné
- Jiné: _____

3. Myslíte si, že je nabídka organizovaných volnočasových aktivit (kroužků, kurzů) pro děti ve městě Vizovice dostatečná?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Rozhodně ne

4. Jaké druh kroužků a kurzů ve městě postrádáte?

Pokud jste s nabídkou zcela spokojeni, otázku přeskočte.

5. Vyberte prosím, jaký druh kroužků či kurzů Vaše dítě navštěvuje.

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- Tělovýchovný a sportovní
- Umělecký a kreativní (hudební, výtvarný, literární, dramatický)
- Přírodovědný
- Technický
- Vědecký
- Jiné: _____

6. V kolika letech začalo Vaše dítě pravidelně navštěvovat zájmové kroužky nebo kurzy?

- Ve třech letech.
- Ve čtyřech letech.
- V pěti letech.
- V šesti letech.
- V sedmi letech.
- V osmi letech.
- V devíti letech.
- V deseti letech.
- Jiné: _____

7. Kdo u Vás nejčastěji přichází s nápady, jakých volnočasových aktivit by se mohlo Vaše dítě účastnit?

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- Dítě samo
- Já (partner, společně)
- Prarodiče, příbuzní
- Škola (učitelé, vychovatelé)
- Jiné: _____

8. Jakého pohlaví je Vaše dítě?

- Dívka
- Chlapec
- Nechci uvádět

9. Jak jste spokojen/a s kroužkem nebo kurzem, které Vaše dítě navštěvuje?

- Zcela spokojen/a
- Spíše spokojen/a
- Spíše nespokojen/a
- Naprosto nespokojen/a
- Nevím

10. Navštěvuje Vaše dítě jakoukoli volnočasovou aktivitu organizovanou mimo město Vizovice (v okolních městech, či obcích)?

- Ano
- Ne

11. Z jakého důvodu jste se rozhodli využít nabídku okolního města, obce?

- Lepší dostupnost
- Cena
- Na doporučení
- Na přání dítěte

- Jiné: _____

12. Kdo je provozovatelem kroužků či kurzu, které Vaše dítě navštěvuje?

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- Vizovjánek
- Dům dětí a mládeže Zvonek
- Základní škola Vizovice
- Mateřské a rodinné centrum Vizovice
- Centrum pro rodinu Vizovice
- Orel jednota Vizovice
- Fotbalový klub SK Vizovice
- Sbor dobrovolných hasičů Vizovice
- Jiné: _____

13. Uved'te, kolik dní v týdnu Vaše dítě dochází do zájmových kroužků či kurzů

- 1 den v týdnu
- 2 dny v týdnu
- 3 dny v týdnu
- 4 dny v týdnu
- 5 dní v týdnu
- 6 dní v týdnu
- 7 dní v týdnu

14. Chybí Vám něco v současné nabídce kroužků a kurzů ve městě Vizovice?

Pokud ano, uveďte prosím do kolonky Jiné, co byste ocenili.

- Ne
- Jiné: _____

15. Jak jsou pro Vás důležitá následující kritéria při výběru volnočasové aktivity pro dítě

	Velmi důležité	Spíše důležité	Spíše nedůležité	Zcela nedůležité	Nevím, nedokážu posoudit
Zájem, přání dítěte					
Přínos, užitečnost pro dítě					
Jak je daleko – dostupnost např. od školy, místa bydliště					
Pověst/prestiž organizace, která kroužky nebo kurzy nabízí					
Kolik času dítěte aktivita vyžaduje					
Cena					
Kolik času dospělých aktivita vyžaduje					
Jednoduchost výběru – objevila se nabídka kurzu, např. ze školy					
Přání rodičů, příbuzných					

16. Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?

- Základní škola
- Středoškolské s výučním listem
- Středoškolské s maturitou
- Vysokoškolské vzdělání

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Dominika Martincová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	doc. PhDr. René Szotkowski, Ph. D.
Rok obhajoby:	2023

Název práce:	Volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku
Název v angličtině:	The leisure activities of school-age children
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na volnočasové aktivity dětí mladšího školního věku. V teoretické části jsou vymezeny pojmy jako volný čas a volnočasové aktivity. Součástí kapitoly volnočasové aktivity jsou i organizace nabízející organizované volnočasové aktivity pro děti a mládež ve městě Vizovice. Empirická část popisuje aktuální stav zkoumané problematiky a také přípravu, realizaci a výsledky výzkumného šetření. Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, jaké organizované volnočasové aktivity vybraní respondenti vybrali pro své děti mladšího školního věku a jak jsou s výběrem spokojeni.
Klíčová slova:	volný čas, volnočasové aktivity, děti mladšího školního věku, základní škola Vizovice
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis is focused on the leisure activities of school-age children. The theoretical part describes concepts such as free time and leisure activities. The chapter about leisure activities also includes organizations offering leisure activities for children and youth in Vizovice. The empirical part describes the current state of the research issue and the preparation, realization and results of the research investigation. The aim of the research was to find out what organized leisure activities the selected respondents chose for their children and how satisfied they are with their choice.
Klíčová slova v angličtině:	free time, leisure activities, school-age children
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Dotazník
Rozsah práce:	48 stran
Jazyk práce:	čeština